

Asia: VN/32825/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kirkkohallitus katsoo, että ehdotettu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistus on perusteltu ja tarkoituksenmukainen sekä noudattaa pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjauksia. Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan esitykselle asetetut tavoitteet lienee mahdollista saavuttaa ehdotetuilla virastojen yhdistämisillä. Kirkkohallitus on kuitenkin kiinnittänyt huomiota seuraaviin seikkoihin.

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että opetushallitukseen yhdistettävän Kotimaisten kielten keskuksen asema ja tehtävät turvataan ehdotettavassa laissa ope-tushallituksesta, jotta keskuksen riippumattomuus ja tehtävien vaatima asiantuntemus pystytään turvaamaan. Vastaavasti kuntalain kanssa kirkkojärjestyksen (657/2023) 2 luvun 2 §:n 3 momentin mukaan seurakuntajaon muutostilanteissa tuomiokapitulin on tarvittaessa hankittava seurakunnan nimestä Kotimaisten kielten keskuksen lausunto, jos suunniteltu nimi ei ole ollut aiemmin seurakunnan nimenä tai jos nimen asianmukaisuus on muutoin syytä tarkistaa.

Kansallisarkistosta ehdotettavan lain mukaan viraston tehtävänä olisi muun muassa varmistaa viranomaisten asiakirjojen ja tietoaaineistojen arkistointi. Tässä tarkoituksessa kansallisarkisto antaisi viranomaisia velvoittavia määräyksiä arkistoinnin teknisestä toteuttamisesta. Vaikka kirkon hallinnossa sovelletaan kirkkolain (652/2023) 10 luvun 7 §:n nojalla arkistolakia, kirkkohallituksella on edellä mainitun säännöksen sekä kirkkolain 8 luvun 13 ja 14 §:n perusteella toimivalta antaa kirkon ja seurakuntien arkistoja koskevia määräyksiä. Tämän seikan olisi hyvä näkyä ehdotuksen säännöskohtaisissa perusteluissa.

Esityksessä ehdotetaan myös, ettei Kansallisarkiston tehtäviin enää jatkossa kuuluisi toimia asiantuntijana viranomaisten heraldisissa kysymyksissä eikä edistää heraldista kulttuuria. Kuten

esityksen perusteluista käy ilmi, kirkkolain 11 luvun 5 §:n (ei 6 §) mukaan kirkollinen vaakuna on laadittava heraldisten sääntöjen mukaan. Ennen vaakunan hyväksymistä päätösvaltaisen toimielimen on hankittava Kansallisarkiston lausunto. Tehtävän poistamista Kansallisarkistolta perustellaan sillä, ettei vaakunoilla, leimoilla ja muilla heraldisilla tunnuksilla ole enää sellaista oikeusvarmuuteen tai viranomaistoimintaa liittyvää funktiota, mikä edellyttäisi viranomaisasiantuntijuutta, vaan jatkossa viranomaiset itse vastaisivat hyvän heraldisen tavan noudattamisesta. Vaikka heraldisilla tunnuksilla ei ole mainittua funktiota, ne pääsääntöisesti toimivat edelleen yhteisön identiteetin kuvaajana. Muilla viranomaistoimijoilla on harvoin riittävää heraldista asiantuntemusta, mistä syystä kirkkohallitus ei kannata tämän tehtävän poistamista Kansallisarkistolta.

Esityksessä ehdotetaan Museoviraston nimen muuttamista kulttuuriperintövirastoksi. Kirkkohallitus ei kannata tätä muutosta. Nimenmuutos ei selkeytä virastorakennetta sillä kulttuuriperintöviraston ja ehdotetun kulttuuriviraston nimet ovat liian samankaltaisia, mikä saattaa aiheuttaa ongelmia virastojen tehtävien hahmottamisessa. Museovirasto on yleisesti vakiintunut ja kuvaava viraston nimi, joka esiintyy useassa laissa kuten kirkkolaissa. Kirkkohallitus katsoo, että Museoviraston nimi tulisi säilyttää. Lisäksi kirkkohallituksen mielestä Museoviraston ja Suomenlinnan hoitokunnan yhdistämisen vaikutuksia maa-ilmanperintökohteiden tasapuoliseen kohteluun tulisi arvioida ennen päätöksentekoa.

Kirkkohallituksella ei ole muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta.

Pihlaja Pirjo
Kirkkohallitus - Virastokollegio